

Совершенна І.О., к.т.н., доцент
Крижко О.В., старший викладач
Снітка Ю.І., студентка
Державний університет телекомунікацій

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПОНЯТІЙНОГО АПАРАТУ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЇ

У статті проведено дослідження основних теоретичних підходів до понятійного апарату розвитку інноваційного потенціалу діяльності телекомунікаційної компанії. Розглянуто основні підходи до визначення поняття «розвиток підприємства» та «інноваційний розвиток телекомунікаційного підприємства»; надано визначення терміну «потенціал розвитку телекомунікаційної компанії».

Ключові слова: інновація, інноваційний потенціал, інноваційна діяльність, розвиток підприємства, потенціал розвитку телекомунікаційної компанії.

Постановка проблеми. В даний час інновації виступають ключовим напрямком розвитку і підвищення конкурентоспроможності компаній. Навіть компанія, яка успішно функціонує, але недооцінює важливість інновацій, позбавляється потенціалу перспективного розвитку. Саме інновації відкривають телекомунікаційним компаніям нові можливості ринкового зростання і розвитку. Щоб оцінити свої інноваційні можливості, компанії необхідно дослідити стратегічний інноваційний потенціал, який є у її розпорядженні. Тому, важливе наукове обґрунтування понятійного апарату розвитку інноваційного потенціалу діяльності компанії, а також інструментарію, призначеного для дослідження інноваційної діяльності компанії, що зумовлює актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У науковій літературі питаннями розвитку інноваційної діяльності підприємства займалися такі вчені, як І. Ансофф, Н.В. Афанасьєв, І.А. Богатирьов, В.Г. Дарчук, І.М. Дроздов, А.М. Жемчугов, Ю.С. Погорелов, М.Х. Мескон, І. В. Раєвнева, А.А. Томпсон, Ф. Хелоурі, Є.І. Цибульська, О.В. Шубравська та ін. Аналіз наукової літератури показав, що закордонні та вітчизні вчені ведуть постійний пошук шляхів підвищення ролі розвитку інноваційного потенціалу діяльності компанії. Проте, слід зазначити, що, хоча інноваційна діяльність давно зарекомендувала себе як ефективний спосіб підвищення ефективності діяльності підприємства, дослідженню інноваційної діяльності телекомунікаційної компанії приділяється недостатньо уваги.

Метою статті полягає в науковому обґрунтуванні понятійно-категорійного апарату розвитку інноваційного потенціалу діяльності телекомунікаційної компанії.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні, для більш успішної роботи на ринку, сучасні підприємства мають в своєму запасі різні соціальні, матеріальні та фінансові ресурси. При цьому, в нинішніх умовах внутрішні ресурси виходять на перший план. Компанії переорієнтовують свій вектор уваги з вивчення конкурентів, клієнтів, посередників, постачальників, зовнішнього середовища в середину себе. На сьогоднішній день все більш актуальною стає підхід, орієнтований на вивчення своїх внутрішніх можливостей, які є специфічними і унікальними для цієї компанії, його реалізація дозволяє більш чітко визначити її конкурентні переваги і домогтися успіху. Динамічно мінливі ринкові умови вимагають безперервного вдосконалення методів і способів управління підприємством з

метою підвищення ефективності їх господарської діяльності. Погляди вчених об'єднуються у тому, що розвиток підприємства являє собою процес, результатом якого є придбання нових кількісних і якісних характеристик економіко-виробничої системи, поліпшення показників ефективності функціонування і приріст потенціалу підприємства, який допомагає йому пристосовуватися до динамічних змін в екзо і ендогенній середовищі, зберігаючи свою життєздатність. В умовах жорсткої конкуренції керівники підприємств повинні швидко вміти оцінювати наявні резерви і можливості, які в майбутньому можуть привести підприємство до стабільного і стійкого положення на ринку. Для цього необхідно мати уявлення про потенціал підприємства. Проаналізувавши наукову літературу, яка присвячена вивченню поняття «потенціал підприємства», можна зробити висновок, що в більшості досліджень робиться акцент на таких характеристиках, як: обсяг ресурсів підприємства; здатність ефективно управляти ресурсами підприємства; можливість розвитку підприємства відповідно до поставлених цілей. Але, як правило, більшість авторів роблять акцент на одну або дві з перерахованих характеристик. Так, Рябова Т.Ф. співвідносить потенціал з наявними можливостями, ресурсами, запасами, засобами, які можуть бути використані для досягнення, здійснення чого-небудь. На її думку, «потенціал - сукупність наявних факторів виробництва, інтелекту, виробничих резервів і можливостей, здатних забезпечити випуск високоякісних товарів, необхідних для задоволення всебічних запитів різних категорій населення країни» [1]. Дарчук В.Г. трактує поняття «потенціал» як засоби, запаси, джерела, які є в наявності і можуть бути мобілізовані, приведені в дію, використані для досягнення певної мети, здійснення плану, вирішення якихось завдань [2]. Наведені визначення роблять акцент на наявних ресурсах і можливостях досягнення певних цілей.

Краснокутська Н.С. в своїй роботі звертає увагу на значимість наявності у підприємства не тільки необхідних обсягів тих чи інших ресурсів, але і відповідних компетенцій, тобто здібностей мобілізувати ці ресурси в ході здійснення комплексу певних дій з управління ними. З огляду на це, в роботі пропонується трактувати потенціал підприємства як можливість системи його ресурсів і компетенцій створювати результат для зацікавлених осіб за допомогою реалізації бізнес-процесів [3]. При такому підході до тлумачення потенціалу підприємства основними його характеристиками виступають ресурси і здатність керувати ними, тоді як досягнення конкретних цілей з точки зору самого підприємства (а не зацікавлених осіб) залишається певною мірою поза увагою. Інше визначення поняття «потенціал підприємства» пропонує Довжанський І.С. Він визначає потенціал підприємства як реальну або ймовірну здатність виконати цілеспрямовану роботу [4]. Однак, дане визначення, беручи до уваги такі характеристики як здатність і цілеспрямованість, не розглядає їх ресурсне забезпечення, що робить дане тлумачення недостатньо повним.

Слід зазначити, що в сучасній літературі існують підходи до одночасного розгляду всіх трьох перерахованих вище ознак економічного потенціалу господарюючого суб'єкта (обсягів ресурсів, здібностей управління ними та здібностей досягати поставлених цілей), однак при цьому здатність управління ресурсами безпосередньо не вказується, а розглядається більш загальне поняття можливостей підприємства. Так, наприклад, Кунцевич В.О. розглядає потенціал підприємства як сукупність наявних ресурсів і можливостей, а також ресурсів і можливостей, які можуть бути мобілізовані для досягнення певної мети [5].

Більш детальним, але, по суті, схожим є підхід до трактування потенціалу підприємства, представлений в роботі Кузьміна О.Є., згідно з яким потенціал підприємства пропонується розуміти як сукупність наявних і потенційних ресурсів і можливостей, які можуть бути мобілізовані для досягнення стратегічних і тактичних організаційних цілей [6].

Таким чином, узагальнюючи підходи науковців, потенціал підприємства можна охарактеризувати наступними основними рисами:

- потенціал підприємства оцінюється його можливостями у досліджуваній сфері діяльності, але при цьому враховуються не тільки реалізовані можливості, а й нереалізованими з певних причин;

- можливості розглянутого підприємства в більшості залежать від наявності ресурсів і резервів, не залучених у виробництво. Звідси потенціал підприємства слід характеризувати, в тому числі, і певним набором ресурсів, як залучених, так і не залучених у виробництво, але готових до використання;

- потенціал підприємства визначається не тільки наявними можливостями, але також і навичками різних категорій персоналу до його використання з метою виробництва товарів, здійснення послуг (робіт), отримання максимального доходу і забезпечення ефективного функціонування та сталого розвитку системи.

В даний час одним з факторів розвитку телекомунікаційної компанії виступає формування та ефективне використання інноваційного потенціалу. Оцінка інноваційного потенціалу телекомунікаційної компанії має важливе значення для розробки програм розвитку з урахуванням ефективного використання інноваційних ресурсів компанії. Саме інноваційний потенціал визначає можливість розвитку компанії в даній галузі. Тому потенціал розвитку компаній на даному ринку неможливо розглядати без інновацій.

Проаналізувавши наукову літературу з даного питання, були виявлені деякі підходи до визначення потенціалу розвитку компанії з точки зору інновацій. Так, наприклад, С. Г. Смел'янов і А. В. Суворін [7, 8] трактують потенціал розвитку як сукупність інноваційних ресурсів (матеріальних, фінансових, інтелектуальних, науково-технічних), які забезпечують можливість інноваційної діяльності та створення інноваційної технології, продукції, послуг, що слід розглядати як ресурсний підхід до визначення інноваційного потенціалу. Е.Г. Єгоров розглядає потенціал розвитку з позицій результату інноваційної діяльності, т. Е. Реального продукту, отриманого в інноваційному процесі. У цьому випадку потенціал розвитку представлений як можлива, вироблена в майбутньому, інноваційна продукція [9]. На думку Е.П. Маскайкина і Т.В. Арцери потенціал розвитку підприємства слід розглядати не тільки як сукупність інноваційних ресурсів, необхідних для здійснення інноваційної діяльності, а й як можливість і здатність підприємства створювати і використовувати результати інноваційної діяльності [10].

Е.І. Цибульська дотримується наступної формулювання: потенціал розвитку - це не тільки можливість створення нововведень, здійснення інновацій, а й готовність сприйняти ці нововведення для подальшого ефективного використання на рівні, відповідному світовому [11].

Вивчивши різні підходи до визначення потенціалу розвитку компанії, був зроблений висновок, що не існує як такого визначення даного поняття, яке б враховувало сферу телекомунікацій.

Таким чином, на основі вивчення різних підходів до трактування поняття «потенціал розвитку», а також з огляду на телекомунікаційну сферу діяльності, в даній роботі пропонується наступне визначення. Потенціал розвитку телекомунікаційної компанії - це сукупність ресурсів і можливостей компанії, необхідних для її розвитку, які передбачають оновлення і модернізацію телекомунікаційної мережі, впровадження технологічних і продуктивних нововведень, а також здатності сприйняти і ефективно використовувати ці нововведення.

Висновки. Таким чином, проведене дослідження дозволяє обґрунтувати складові понятійно-категорійного апарату розвитку інноваційного потенціалу діяльності телекомунікаційної компанії:

1. Розглянуто підходи до визначення поняття «розвиток підприємства», «інноваційний розвиток телекомунікаційного підприємства», як безперервного процесу трансформації, в результаті якого можна відзначити поліпшення показників ефективності функціонування і приріст інноваційного потенціалу підприємства, що передбачає оновлення і модернізацію телекомунікаційної мережі, впровадження технологічних і продуктивних нововведень).

2. Надано визначення терміну «потенціал розвитку телекомунікаційної компанії» (сукупність ресурсів і можливостей компанії, необхідних для її розвитку, які передбачають оновлення і модернізацію телекомунікаційної мережі, впровадження технологічних і продуктових нововведень, а також здатності сприйняти і ефективно використовувати ці нововведення).

Список використаних джерел

1. Рябова Т.Ф. Структура формування економічного потенціалу за класифікаційними ознаками. *Мікроекономіка*. 2009. № 3. С.73-86.
2. Дарчук В.Г. Аналіз та планування маркетингової діяльності. Навчальний посібник. Київ: ДУТ, 2019. 146 с.
3. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка. Київ: Центр навч. лит., 2015. 352 с.
4. Должанський І.С. Управління потенціалом підприємства. Навчальний посібник. Київ: Центр навч. лит., 2016. 362 с.
5. Кунцевич В.О. Поняття фінансового потенціалу розвитку підприємства та його оцінки. *Актуальні проблеми економіки*. 2004. № 7 (37). С. 123-130.
6. Кузьмін О. Є., Мельник О.Г. Діагностика потенціалу підприємства. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2011. № 1. С. 155- 166.
7. Ємельянов С. Г. Борисоглібська Л. Н. Методологічні основи дослідження інноваційного потенціалу регіону. *Економіка та держава*. 2006. №2. С. 20-32.
8. Суворін А. В. Про розвиток інноваційної діяльності в регіонах. *Економіка та держава*. 2006. №2. С. 12-19.
9. Єгоров Е. Г. Про державну програму розвитку Східного вектора національної економіки. Економічний аналіз: теорія і практика. *Фінанси і кредит*. 2012. С.70-73. URL: <https://www.fin-izdat.ru/journal/fc/arch2012.php>
10. Маскайкін Е. П., Арцери Т. В. Інноваційний потенціал регіону: сутність, структура, методика оцінки та напрямки розвитку. *Вісник*. 2009. №21. С.47-53.
11. Цибульська Є.І. Конкурентоспроможність підприємства. Навчальний посібник. Харків: Вид-во НУА, 2018. 320 с.

REFERENCES

1. Ryabova T.F. (2009). Struktura formuvannya ekonomichnoho potentsialu za klasyfikatsiynymy oznakamy [The structure of the formation of economic potential on the basis of classification]. *Mikroekonomika*, (3), 73-86.
2. Darchuk V.H. (2019). Analiz ta planuvannya marketynhovoyi diyal'nosti [Analysis and planning of marketing activities]. Tutorial.
3. Krasnokut's'ka N.S. (2015). Potentsial pidpryyemstva: formuvannya ta otsinka [Enterprise potential: formation and evaluation]. Kyiv: Tsentr navch. lit.
4. Dovzhans'kyu I.S. (2016). Upravlinnya potentsialom pidpryyemstva [Enterprise potential management]. Tutorial.
5. Kuntsevych V.O. (2004). Ponyattya finansovoho potentsialu rozvytku pidpryyemstva ta yoho otsinky [The concept of financial potential of enterprise development and its evaluation]. *Aktual'ni problemy ekonomiky*, (7(37)), 123-130.
6. Kuz'min O. YE., Mel'nyk O.H. (2011). Diahnostyka potentsialu pidpryyemstva [Diagnosis of enterprise potential]. *Marketynh i menezhment innovatsiy*, № 1, 155- 166.
7. Yemel'yanov S. H.. Borysohlibs'ka L. N. (2006). Metodolohichni osnovy doslidzhennya innovatsiynoho potentsialu rehionu [Methodological bases of research of innovative potential of the region]. *Ekonomika ta derzhava*, №2, 20-32.

8. Suvorin A. V. (2006). Pro rozvytok innovatsiynoyi diyal'nosti v rehionakh [On the development of innovation in the regions]. *Ekonomika ta derzhava*, (2). 2-19.
9. Yehorov E. H. (2012). Pro derzhavnu prohramu rozvytku Skhidnoho vektora natsional'noyi ekonomiky. Ekonomichnyy analiz: teoriya i praktyka [On the state program of development of the Eastern vector of the national economy. Economic analysis: theory and practice]. Retrieved from: <https://www.fin-izdat.ru/journal/fc/arch2012.php>
10. Maskaykin E. P., Artsery T. V. (2009). Innovatsiynyyu potentsial rehionu: sutnist', struktura, metodyka otsinky ta napryamky rozvytku [Innovative potential of the region: essence, structure, methods of assessment and directions of development]. *Visnyk*, (21), 47-53.
11. Tsybul's'ka YE.I. (2018). Konkurentospromozhnist' pidpryyemstva [Competitiveness of the enterprise]. Tutorial.

СОВЕРШЕННАЯ ИРИНА, КРЫЖКО ОЛЬГА, СНИТКА ЮЛИЯ. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ПОНЯТИЙНОМУ АППАРАТУ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КОМПАНИИ. В статье проведено исследование основных теоретических подходов к понятийному аппарату развития инновационного потенциала деятельности компании. Рассмотрены основные подходы к определению понятия «развитие предприятия» и «инновационное развитие телекоммуникационного предприятия»; дано определение термина «потенциал развития телекоммуникационной компании».

Ключевые слова: инновация, инновационный потенциал, инновационная деятельность, развитие предприятия, потенциал развития телекоммуникационной компании.

SOVERSHENNAYA IRINA, KRYZHKO OLGA, SNITKA YULIA. THEORETICAL STEPS TO THE UNDERSTANDING APPARATUS TO DEVELOP INNOVATIVE POTENTIALS OF THE COMPANY'S. The article studies the main theoretical approaches to the conceptual apparatus of the development of the innovative potential of the company. The main approaches to the definition of the concept of «enterprise development» and «innovative development of a telecommunications enterprise» are considered; the definition of the term «development potential of a telecommunications company» is given.

Keywords: innovation, innovation potential, innovation activity, enterprise development, development potential of a telecommunications company.